कृषकको लागि तथ्यपत्र
नेपाल, पौष, २०७८

www.npponepal.gov.np

गोलभेडाको पात खन्ने कीरा व्यवस्थापन

समस्याको पहिचान

यो कीरा मुलुकभर फैलिरहेको पाईएको छ। यस कीराको लाभ्रेले गोलभेडाको पात, मुना, फल तथा काण्ड लाई आक्रमण गर्दछ । पात तथा मुनाको भित्रि सतहमा पुगेर सुरुगं बनाई हरित पदार्थ खाने गर्दछ जस्ले गर्दा बोट सुकेर मर्ने गर्दछ । यसका साथै यी कीराहरु, फलमा पनि सुरुगं बनाई फलको व्यवसायिक मान पनि घटाउने गर्दछ । यस पात खन्ने कीराको आक्रमण बाट जिवाणुको संक्रमण समेत हुने गर्दछ ।

वयस्क पुतली
(https://www.google.com/)

समस्याको पृष्ठभूमि

कीराको पूर्ण जीवनचक्र चार अवस्था पुतली, अण्डा, लार्भा र प्युपा रहेका हुन्छन् । एक जीवन चक्र पुरा गर्न २४ देखि २८ दिन लाग्दछ । वयस्क पोथी पुतलीले मुख्यतया गोलभैंडाको पातको तल्लो भाग, डाँठ, मुना, फलको पत्रदल र भेट्नामा स-साना झुप्पा गरी २५० देखि ३०० वटा अण्डा पार्दछ । यसको अण्डा सानो, अण्डाकार, हल्का पहेलो रंगको हुन्छ। अण्डाबाट लार्भा ७ दिनमा निस्कन्छ र निस्कनासाथ पात, डाँठ, मुना तथा फल छेडेर भित्र पसी क्षती गर्न थाल्दछ । शुरुको अवस्थामा लार्भा हल्का पहेलो रंगको हुन्छ र पछि पात खादैजादा गाढा हरियो रंगमा परिवर्तन हुन्छ । पूर्ण विकसित लार्भा ९ मि.मि. को हुन्छ र यसको टाउको पछाडिको माथिल्लो भागमा रहेको कालो अर्धचन्द्रकार धब्बाले पहिचान गर्न सकिन्छ । लार्भा अवस्थामा यसले ३ पटक काचुली फेर्छ । सामान्यतया लार्भा अवस्था ८ दिनको र प्यूपा अवस्था १० दिन को हुन्छ र मुख्यतया प्यूपा माटो वा बालीको पात खाएर बनाएको सुरुङमा बिताउने गर्छ ।

लार्भा
(https://www.google.com/)

व्यवस्थापन:

- गोलभेंडाका बेर्ना हुर्काउदा नर्सरीलाई जालीको गुमोज बनाएर ढाक्ने वा जाली घर भित्र बेर्ना हुर्काउने । सम्भव भए जाली घर भित्र गोलभैंडा खेती गर्ने ।
- गहिरो खनजोत तथा खेत बारीको सरसफाई गर्ने ।
- सम्भव भए प्लाष्टिक मल्चिङको प्रयोग गर्ने ।
- मित्रजीवहरू जस्तै माकुरा बारुलाहरू आदि को संरक्षणमा ध्यान दिने ।
- बेर्ना सार्ने ७ दिन अगावै देखि बत्ती पासो तथा टुटा मोहनी पासोको प्रयोग गर्ने
- निमजन्य बिषादी (एजाडिराक्टिन ३ मि. ली. प्रति ली. पानी) र ब्यासिलस थुरेन्जिनेसिस २ ग्राम प्रति ली. पानीका दरले ७ दिनको फरकमा आलोपालो गरेर प्रयोग गर्नुपर्छ ।
- कीराको प्रकोप धेरै भएमा मात्र कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने । विषादी प्रयोग गर्दा क्लोरान्ट्रानिलिप्रल १८% एस. सी. ३ मि. ली प्रति १० ली पानीमा अथवा स्पिनोस्याड ४५% १ मि. ली. प्रति ली पानीमा आलोपालो गरी प्रयोग गर्ने र ७ दिन पर्खिनु पर्ने अवधि कम्तिमा पनि ७ दिनको हुनुपर्छ ।

पात तथा फलमा पुऱ्याएको क्षति
(https://www.google.com/)

Scientific name ▸ *Tuta absoluta*

विषादीको प्रयोग गर्दा नाक, मुख, आँखा, कानका साथै पुरै शरीरको छाला छोपिने गरी सुरक्षित पहिरन लगाउनु पर्दछ । विषदीको लेबल राम्रोसँग अध्ययन गरी प्रयोग गर्ने मात्रा, पटक र प्रयोग पछि बाली टिप्ने समय राम्रोसँग ख्याल गर्नु पर्दछ । विषादी चर्को घाम वा हावा लागेको समयमा छर्कन हुदैन ।

यो तथ्यपत्रमा सिफारिस गरिएका विवरणहरु नेपालको लागि सान्दर्भिक छ ।

प्लान्ट क्वारेन्टाइन तथा विषादी व्यवस्थापन केन्द्र

तयारकर्ता : शृणु कुमारी झा, वाली संरक्षण अधिकृत
सम्पर्क: प्लान्ट क्वारेन्ट्इन तथा विषादी व्यवस्थापन केन्द्र, हरिहरभवन, ललितपुर
Tel : 9847338468
Email : shrinu555jha@gmail.com

सम्पादन
रामकृष्ण सुवेदी
मो.नं.
९८५१२३७९४४